

DEFINITIEF VERSLAG VERGADERING 19 OKTOBER 2023

Vastgesteld op 15 november na een schriftelijke ronde

Tijd: 13.30 -16.00 uur
Locatie: Pasangrahan (vergaderzaal Eilandsraad)

Aanwezig:

Gezaghebber dhr. N. Oleana (voorzitter)
Dhr. M. Stegers (vice-voorzitter) en mw. M Buys (secretaris)
Usibo: dhr. Vrolijk, dhr. C. Kwidama en dhr. Willem
BFB: dhr. L. Berkenbosch, dhr. E. Carillo, mw. A. Romeijnders en mw. V. de Windt
KvK: mw. S. Pieter

Adviseurs: mw. M. Prinsenbergh (adviseur namens SZW)
Toehoorders: dhr. O. El Hage en dhr. A. Chirino (Bonhata)

Afwezig: Gedeputeerde J. Kroon en gedeputeerde J. Craane (OLB, mw. Abrahams (Usibo), dhr. P. Coolen (BFB) en dhr. J. Balentien (KvK).

1. Opening en huishoudelijke mededelingen

De gezaghebber heet iedereen welkom en heeft een aantal mededelingen:

- Het bestuurscollege is gevallen, mede hierdoor zal hij de vergadering eerder moeten verlaten
- Het contract als interim-gezaghebber is verlengd tot en met maart 2024
- Hij nodigt de CD-leden uit om op zijn kunuku te komen kijken; hij is bezig met het opzetten van een modelboerderij voor circulaire landbouw

De vice-voorzitter heet in het bijzonder mw. M. Prinsenbergh welkom: zij is diensthoofd van SZW en is de opvolger van dhr. E. Brakke. Zij zal als adviseur de CD-vergaderingen bijwonen. Daarnaast heet hij 2 gasten welkom: twee nieuwe office medewerkers van Bonhata die graag een keer een CD-vergadering willen meemaken.

Dhr. Berkenbosch vraagt de vice-voorzitter of de CD wel besluiten kan nemen als het OLB niet vertegenwoordigd is. De vice-voorzitter geeft aan dat na afloop van de vergadering eventuele concept-brieven met de (demissionair) gedeputeerden zal worden afgestemd.

2. Verslag vergadering 1 juni 2023

Het verslag is schriftelijk vastgesteld.

3. Bespreken actielijst vergadering 1 juni 2023

Mw. Prinsenbergh stelt zich voor en geeft een toelichting op 2 actiepunten mbt Plenchi di Trabou. Op basis van signalen en een verzoek van het BC, wordt eerste helft van 2024 Plenchi geëvalueerd. In een van de volgende CD-vergaderingen zou zij graag met de CD willen bespreken wat de visie is op Plenchi en welke ideeën er zijn voor de verdere doorontwikkeling.

Verder is een arbeidsmarktonderzoek aangekondigd. Hierover is overleg met CBS en met ROA. In 2024 wordt dit onderzoek uitgevoerd en ook de CD zal betrokken worden om te kijken welke verwachtingen de CD heeft van zo'n onderzoek en welke onderzoeksvragen zij belangrijk vinden.

Er zijn verder geen vragen over de actielijst.

Zie onderaan het verslag de bijgewerkte actielijst (inclusief een overzicht van toezeggingen/afspraken ministeries)

4. Gesprekken afgelopen periode

Schuingedrukt gesprekken die nog niet hebben plaatsgevonden

Nr	Datum	Ministerie/organisatie	CD	Toelichting
1	29 juni	BZK Directie Wonen	Afvaardiging	Zie verslag
2	3 juli	SZW/BZK	Vv+secr	Input gegeven op de scenario's sociaal minimum, in lijn met Routekaart CD
3	17 aug	Economisch Bureau Amsterdam (dhr. Van Buiren)	Vv+secr	Informeel gesprek over onderzoek dat EBA uitvoert in opdracht van Commissie sociaal minimum CN. Scenario's uit Routekaart CD onder de aandacht gebracht.
4	23 aug	OLB Samenleving & Zorg	Vv+secr	Overleg over verhuurderssubsidie: uitvoering loopt en continuïteit van de uitvoering van de subsidieregeling is geregeld
5	24 aug	Commissie sociaal minimum	Vv+secr	Informeel gesprek over voortgang onderzoek + extra toelichting op scenario's Routekaart CD
6	31 aug	Directeur KR BZK	Vv+secr	Informeel gesprek over voortgang commissie sociaal minimum + toelichting scenario's Routekaart CD
7	31 aug	OLB Directie R&O	Vv+secr	Overleg over Openbaar Vervoer: OLB is bezig en verwacht in Q4 te starten met OV
8	13 en 14 sept	Curconsult (adviesbureau in opdracht van OLB)	Afvaardiging BFB en Usibo (2 aparte gesprekken)	Curconsult voert in opdracht van OLB onderzoek uit naar het vestigingsbeleid op Bonaire.
9	21 sept	Gesprek met SER	Vv	Kennismaking - Zie verslag
10	25 sept	VWS	Vv+ secr	Overleg over polisadministratie voor ww-voorziening.
11	26 okt	SZW + BZK	Gehele CD	<i>Gesprek met Minister Schouten en Staatssecretaris Van Huffelen over sociaal minimum</i>
12	2 nov	<i>BZK – Directie Openbaar bestuur en democratische rechtstaat</i>	<i>Afvaardiging CD</i>	<i>Gesprek over wetgeving gelijke behandeling en participatie en gewenste andere thema's</i>

13	13 nov	DSP-groep (in opdracht van SZW)	Vv + secr	Interview evaluatie steunpakketten corona
----	--------	---------------------------------	-----------	---

De vice-voorzitter geeft aan dat er op 26 oktober gesprekken worden ingepland met Minister Schouten en Staatssecretaris Van Huffelen met de afzonderlijke delegaties en met een afsluitende gezamenlijke vergadering.

Verder bezoekt ook Directeur H. Ton van BZK (directie Wonen) Bonaire. De CD heeft in juni met hem gesproken. Als er nog behoefte is aan een gesprek, dan kunnen leden dat doorgeven. Die behoefte blijkt er niet te zijn.

Verstuurde brieven (staan op website CD):

- a. 2 juni: brief aan SZW mbt leeftijd werken horeca
- b. 24 juni: brief aan MinFin mbt voorgenomen fiscale maatregelen
- c. 13 augustus: brief aan TK-cie mbt sociaal minimum
- d. 22 augustus: brief aan BZK mbt consultatie wet gelijke behandeling
- e. 1 september: brief aan SZW mbt ww-voorziening

5. Sociaal minimum / hoogte WML

Dhr. Berkenbosch leest namens BFB een statement voor. Dit statement is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

Dhr. Willem geeft namens Usibo een reactie op de concept brief aan SZW en het bredere thema van het sociaal minimum. De gemaakte keuze in 2010 leidt in de ogen van de vakbonden tot een opdracht en verantwoordelijkheid voor de rijksoverheid om de armoede en achterstand op te lossen. Dit kan niet alleen door werknemers en werkgevers gedaan worden. Tijdelijke voorzieningen die recent zijn ingevoerd moeten structureel gemaakt worden en lasten moeten verlaagd worden. Het is ongepast om de situatie van Bonaire te vergelijken met Curacao; Bonaire hoeft er niet onder te lijden dat Curacao z'n zaakjes niet op orde heeft.

Dhr. Willem vraagt om een korte schorsing om de tekst van het statement van BFB te kunnen lezen en te bespreken met zijn collega's van Usibo.

De vice-voorzitter schorst voor een korte pauze.

Na de schorsing geeft dhr. Willem aan dat Usibo het eens is met het voorstel van de CD en van BFB om het sociaal minimum zo laag mogelijk te houden, door te zorgen voor lastenverlichting, zodat het WML niet te hoog uitkomt. Rond de \$1600 zou voor Usibo akkoord zijn.

De vice-voorzitter geeft aan dat de concept brief nog aangepast wordt omdat de inflatie niet uitkomt op 5%, zoals verwacht, maar op 1,9%. Dit is het inflatiecijfer over het derde kwartaal van 2023 dat recent is gepubliceerd door CBS.

Dhr. Willem vraagt of de tijdelijke voorzieningen, zoals de verlaging van vastrecht voor elektriciteit, drinkwater en telecom en de tegemoetkoming energiekosten ook al verrekend zijn in het sociaal minimum

De vice-voorzitter geeft aan dat de verlaging van vastrecht van elektriciteit, telecom en drinkwater wel in de Nibud-begrotingen zijn verwerkt omdat ze structureel zijn. De tijdelijke tegemoetkoming energiekosten is geen onderdeel van de Nibud-begroting en is dus ook niet verrekend in het sociaal minimum.

Dhr. Berkenbosch benadrukt dat het WML alleen verhoogd kan worden als ook de belastingvrije voet meestijgt met het WML. Ook moeten de fiscale maatregelen die ondernemers en ondernemingen raken, uitgesteld worden. Hij verzoekt om ook het Ministerie van Financiën mee te nemen in de brief.

De vice-voorzitter stelt voor om een afschrift van de brief aan SZW aan het Ministerie van Financiën te sturen.

Afgesproken wordt dat de brief op een aantal punten wordt aangepast en nog één keer wordt rondgestuurd voor akkoord.

6. Onderzoek belastingdruk Bonaire

De vice-voorzitter concludeert uit de voorbesprekingen dat er nog vragen leven bij het onderzoek van Rootz en of wel alles is meegenomen bij het berekenen van de scenario's. Het rapport wordt daarom nog niet vastgesteld. Rootz zal worden uitgenodigd om een toelichting te geven, waarna mogelijk nog aanvullende berekeningen kunnen worden toegevoegd aan het rapport.

7. Begeleiding medische uitzending

De vice-voorzitter concludeert uit de voorbesprekingen dat alle leden akkoord zijn met het voorstel van SZW. SZW zal hierover per brief worden geïnformeerd.

8. SZW-punten

Mw. Prinsenbergh geeft een update van de High Trust pilot TWV. De pilot wordt momenteel geëvalueerd. De bedrijven die meedoen worden binnenkort uitgenodigd voor een evaluatiegesprek. Alvast een paar highlights: de bedrijven die meedoen aan de pilot (13) hebben in totaal 100 aanvragen gedaan. Hiervan is ongeveer de helft aanvragen voor verklaring van rechtswege. Al deze aanvragen zijn binnen de termijn van 2 weken afgehandeld en dat is een positief resultaat van de pilot. Ze houdt nog even een slag om de arm of bedrijven het traject ook positief ervaren, omdat ze nog niet met de bedrijven heeft gesproken over de pilot. Dat wordt op korte termijn gepland. Saba wil ook graag een soortgelijke pilot uitvoeren.

Dhr. Berkenbosch reageert dat hij blij is dat de pilot er is gekomen. Hier is door BFB lang voor gepleit binnen de CD. De genoemde aantallen zijn positief. Hij vraagt hoe het intern bij SZW wordt ervaren nu alles snel afgehandeld wordt.

Mw. Prinsenbergh geeft aan dat zowel SZW als IND het proces heeft aangepast en minder controleert. Bij de voorbereiding van de pilot is iedereen betrokken die zich met de uitvoering bezighoudt. Deze medewerkers zijn positief over de tussentijdse resultaten. In februari volgt een tweede evaluatie.

Dhr. Berkenbosch geeft aan dat één van de voorwaarden is dat bedrijven die meedoen het dossier volledig moeten aanleveren en ook zelf een aantal controles moeten doen. Zoals een controle van de aangeleverde diploma's.

Mw. Prinsenbergh bevestigt dat dit dus in de praktijk tot nu toe goed gaat. Eventuele zaken die mogelijk nog niet goed gaan zullen uitgebreid besproken worden in de evaluatie.

Naast de pilot TWV is een ander aandachtspunt dat SZW heeft aangekondigd met een 'Beleidsagenda CN' te komen. Op dit moment is er een ruwe versie van opgesteld door SZW, binnen enkele maanden volgt een conceptversie die ook met de CD besproken kan worden, waarbij vooral de prioritering een aandachtspunt is.

9. Onderzoeksbudget

De vice-voorzitter geeft aan dat BFB de wens heeft uitgesproken om een onderzoek te laten uitvoeren naar de effecten van verhoging van het WML voor de economie op Bonaire. Dit gaat dan zowel om de 'loon-prijs-spiraal' als het effect op de concurrentiepositie van Bonaire. Het voorstel is om een kleine commissie te benoemen van CD-leden die de onderzoeksopzet zal formuleren en het onderzoek zal begeleiden. De CD steunt dit voorstel.

10. Datum volgende vergadering

De volgende vergadering zal zijn op dinsdag 12 december. Er zal eerst een vergadering worden gehouden waarna iedereen welkom is op de kunuku van de interim gezaghebber voor een 'Kerstborrel'. Nadere informatie hierover volgt nog.

11. Rondvraag en sluiting

Dhr. Willem vraagt of het OLB er nog extra op gewezen moet worden dat het gratis Openbaar Vervoer ingevoerd moet worden. De vice-voorzitter stelt voor om hier vanuit de CD in een brief het BC nog extra op te wijzen.

Mw. Prinsenbergh geeft aan dat in november een expert van het UWV op het gebied van TWV de unit SZW op Bonaire bezoekt. Zij nodigt de CD-leden uit voor een informatiebijeenkomst op 16 november. BFB en Usibo geven aan hier graag gebruik van te maken. Daarnaast kondigt mw. Prinsenbergh aan om soortgelijke bijeenkomsten te organiseren over arbeidszaken en de arbeidsinspectie als de CD daar behoefte aan heeft. Met als doel om informatie te geven en te horen waar werkgevers en werknemers in de praktijk tegenaan lopen.

De vice-voorzitter dankt iedereen voor de inzet en sluit de vergadering.

Actielijst na vergadering 19 oktober 2023

Omschrijving	Organisatie	Status
Brief opstellen voor VWS en MinFin mbt invoerrechten medische apparatuur en goederen voor tandarts	Secretaris en vice-voorzitter	Open
Evaluatie CD in laatste vergadering 2023	Secretaris en vice-voorzitter	Open
Onderzoeksvorstel opstellen voor twee onderzoeken en rondsturen voor akkoord binnen de CD	Secretaris en vice-voorzitter	1 onderzoek uitgezet
Rootz uitnodigen voor het geven van een toelichting op het rapport over belastingdruk Bonaire	Secretaris	Open
Versturen brief aan SZW met reactie op voorstel verhoging WML	Secretaris	Open
Versturen brief aan SZW met reactie op voorstel begeleiding bij medische uitzending	Secretaris	Afgerond
Versturen brief aan Bestuurscollege OLB met benadrukken belang van invoering gratis Openbaar Vervoer om sociaal minimum en WML beheersbaar te houden	Secretaris	Afgerond
Commissie vormen voor onderzoek opzetteffecten verhoging WML op economie van Bonaire	Gehele CD	Open

Toegevingen/afspraken ministeries

Ministerie	Omschrijving	Status
------------	--------------	--------

EZK	GroEIFonds en SDE++: aanpassen voor CN	Kamerbrief over invulling GroEIFonds voor CN.
EZK	CD krijgt een overzicht welke wetgeving er van toepassing is in EN en in CN mbt consumentenbescherming (toezegging overleg 12 januari 2023)	Open
MinFin	Overleg over fiscale maatregelen	Open
BZK	Verzoek vertegenwoordiging CD-vergaderingen (Brief CD van 15 februari 2023)	Open
BZK	Onderzoek naar betere/ structurele datavoorziening	Open
SZW	“Wel wil de CD graag een versneld traject afspreken om overige elementen van de wetgeving gelijkwaardig te maken aan het wettelijk stelsel in Europees Nederland.”	Opgestart: Beleidsagenda CN 2024 (zie email SZW 22 augustus)